

DE

Nijdamstra

TYNCE

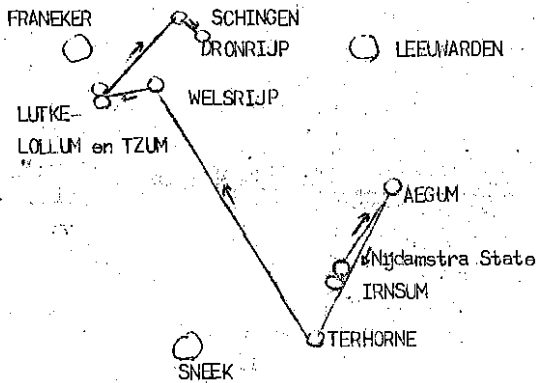
MAANDBLAD

VOOR DE GESLACHTEN NIJDAM,
NIEUWDAM, VLEER en WYNIA.

ORGAAN VAN DE FAMILIEVERENIGING NIJDAMSTRA.

Voorzitter: T. Nijdam, Coornhertstraat 12, Leeuwarden - Secretaresse: Mevr. M. H. Nijdam-Nijholt, Robert Kochstraat 21, Leeuwarden.
 Penningmeester: C. van der Schoot Azn., Leeuwarderweg 63, Sneek. - Girorekening 3 0 6 9 3 t.n.v. de heer C. van der Schoot Azn.
 Bibliothecaris: J. A. Nijdam, Linnaeusstraat 129, Den Haag.
 Redactie N.T.: W. T. s. J. Vleer, de Kaag, post Abbenes - Administratie N.T.: J. J. Kaptein, 2e Beukenlaan 6, Apeldoorn.
 Contributie lidmaatschap: f. 0.50 per half jaar. Abonnement Nijdamstra Tynce: f. 3.- per half jaar.

DE NIJDAM'S VANDRONRIJP.

S T A M B O O M .

- I. WILLEM WILLEMS DE OUDE, tr. org. 1580
NIESK MEYNERTSDR.
- II. ANTIE WILLEMSDR. * org. 1580, † vóór 1654
tr. I recht. Rauwerderhem 12.12.1602 ALBERT
OUTGERS, zn. v. Outger Meijnerds, tr. II recht.
Rauwerderhem 3.9.1621 BOOTHE JACOBS (zie
ook Nijdam-stamboom generatie II -6) Uit dit huwelijk:
Pieter, volgt III, Outger, Gerlof en Meijnerd Alberts
en Sij, Jeteke en Aafke Bothes.
- III. PIETER ALBERTS, woonde achtereenvolgens
te Aegum, Terhorne en Welsrijp., tr. AUCKPIE-
TERS. Uit dit huwelijk:
1. Pieter, volgt IVa;
2. Albert Pieters Radinga, tr. Sjouckien Louws. Was op
6.11.1704 gewezen schoolmeester te Poins;
3. Gerlof, volgt IVb.

- IVa. PIETER PIETERS NIJDAM, tr. 18.5.1684
Welsrijp YTIE HERKES, dr. van Heerke Pieters en
Jouwerke Andries te Welsrijp. Uit dit huwelijk:
1. Pieter, volgt Va;
2. Herke, volgt Vb.
- IVb. GERLOF PIETERS NIJDAM, koopman, tr. I
5.12.1675 Welsrijp DIEUWKE TJEERDS van Wels-
rijp, tr. II 1.2.1701 Franeker T J I T S K E M U R K S,
wed. van Isaac Jacobs op de Godsacker te Franeker.
Uit het eerste huwelijk:
1. Dieuwke, tr. 12.1.1699 Sierk Botes.
- Va. PIETER PIETERS NIJDAM, boer te Lutkolollum,
later te Tzum. Koopt op 20.1.1758 voor 15000 gulden de
boerdery nr. 50 te Tzum van Petronella van Idzinga thoo
Kingma, wed. van Coert Lambertus Bolma. Hij verhuurde deze
boerdery op 17.3.1766 aan zijn zoon Cornelis. Pieter †
vóór 29.11.1774, daar toen de boedelscheiding plaats vond.
Hij trouwde 15.8.1720 te Franeker met S Y T S K E C O R -
N E L I S van Welsrijp, dr. van Cornelis Minx en Geortje
Botes. Uit dit huwelijk:
1. Pieter, volgt VIa;
2. Bote, ongehuwd;
3. Cornelis, volgt VIb.
- Vb. HERKE PIETERS NIJDAM, tr. 26.4.1714 Wels-
rijp met ANTJE CORNELIJS van Welsrijp, dr. v.
Cornelis Minx en Geortje Botes. Uit dit huwelijk:
1. Pieter, volgt VIc.
- VIa. PIETER PIETERS NIJDAM, tr. 20.2.1752
Franeker T J E T S K E T J E R K S. Hij stond niet best
aangeschreven bij zijn ouders en in de omgeving bekend als

DE NIJDAM'S VAN DRONRIJP (vervolg)

een dronkaard. Op 30.5.1752 leende hij f.500,- van zijn moeder waar de vader niets van afwist. Zijn gezin moest door de kerk onderhouden worden. Hij had twee kinderen - Sytske en Yttie - die jong gestorven zijn.

VIIb. CORNELIJS PIETERS NIJDAM, tr. 6.3.1764 te Tzum met ANNA VAN TOUTENBURG van Berlikum. Op 22.9.1791 blijkt hij overleden te zijn en drie kinderen te hebben nagelaten:

- 1. Sytské, tr. Pieter Annes;
- 2. IJmo;
- 3. Hossel.

VIIc. PIETER HEERKES NIJDAM, woonde 7.6.1753 onder Schingen, tr. I 30.4.1741 te Dronrijp met GRATSKÉ PALLES, tr. II 3.6.1770 MAAIKÉ JOHANNES. Uit het laatste huwelijk werd geboren op 24.2.1772 te Dronrijp Heerke Pieters Nijdam, tr. I t j o W y - b e s Sprongsm a .

Zie verder de Nijdamstra Tyge, jaargang I, blz. 27.

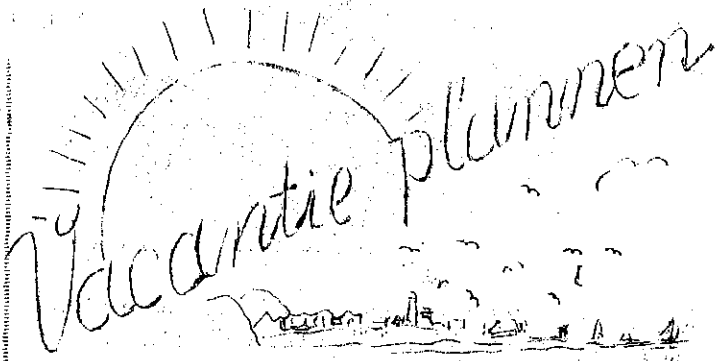
oo

INGEZONDEN .

Uit Canada in antwoord op !

Het betreft hier brieven uit Canada van uit Mansonville van Mrs. K. Hartstra-Jansma en hoewel ik daar laat mee ben kom ik even terug op het verschenen Febr. nummer van de Tyge, in de brief waar in staat o.m. een Burgerlijke stand is h i o r n i e t; geboorten behoeven niet aangegeven te worden. Dat lijkt mij toch wel wat kras voor een land als Canada. Immers wat weet men dan van de bevolking af en er zijn zoveel dingen meer die in een goordende staat thuishoren, ik lees b.v. in de krant dat dit jaar zullen in Canada algemene verkiezingen worden gehouden. Wat weet men van de kiezers af, als die niet staan ingeschreven. Trouwt men daar niet voor de Burgerlijke stand? Nu wil het er bij mij niet in dat de Canadezen, nu bepaald achterlijke jongens zijn; intogendeel zij hebben dat wel bewezen toen ze ons hier hebben vrijgevochten; maar wil U, Mrs. Hartstra-Jansma, wel zo vriendelijk zijn ons (want ik vraag dit namens heel wat lezers van de Tyge) omtrent één en ander eens volledig in te lichten?

Wij lezen Uw brieven gaarne, en trok U van een enkeling die U boecritisoort maar niets aan, de Redacteur heeft gelijk, gaat U vastublieft d o e r met ons over Canada te vertellen, z o a l s U d a t z i e t o n h o o r t. Het is erg jammer dat U zelfs brieven voor de Tyge bestemd, hebt verscheurd om aan verdere critiok te ontkomen; bespaar ons Uw brieven niet want in het algemeen worden zo gaarne gelezen.

Naar aanleiding van het artikel in de Nijdamstra Tyge over vacantieplannen wilde ik U ook eens schrijven. Ook mij verbaasde het dat er zo weinig animo was om op een goedkope manier vacantie te houden, al moet ik U zeggen, dat ik zelf ook oorst de kat uit de boom keek.

Wij zouden er best voor voelen om vacantiereuil te doen. Zelf wonen wo in het centrum van de stad, hebben een aardige 1ste etage en zijn met ons zessen. De twee grootsten gaan elders heen, maar de twee meisjes van 7 en 8 gaan met ons mee.

Ik zou denken, wie opgroeiende kinderen heeft en altijd buiten woont, voor die gezinnen is een vacantie in de stad zeker de mooiste waard. Ik denk aan bezoeken aan Rijksmuseum, schiepvaartmuseum, Indische kunsten, rondvaart door de grachten en over het IJ. Vonder Concertgebouw, Schauburg en voor de vrouw gezellige winkels. Ook Artis is een geweldige attractie. Wanneer er dus woningruil wordt gedaan, zijn er daar geen kosten aan en kan men dus het vacatiegeld aan de uitstapjes besteden. Vooral voor wat oudere kinderen is dit een leerzame vacantie. Wat ik hier schrijf over Amsterdam, geldt natuurlijk ook voor andere plaatsen. Mocht er soms iemand zijn die er idee in heeft, wij hebben vacantie van 9 - 23 Augustus.

Met vriendelijke groeten,
M. Nijdam-van Ees,
Bergstraat 1', Amsterdam.

oo

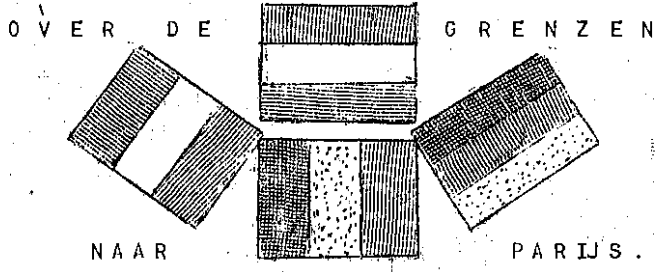
UIT DIE GOEDE OUDE TIJD ...

In de Keur van Aardenburg staat:
Een man jeghen sijn wijff.
Een man mach sijn wijf slaen ende stoken, upsiden, splitten van beneden tote boven en waermen sijn voeten in haer bloet ende naey so weder toe zonder verbuente jeghen den Hoor, updat sie levende blijft.

oo

Het is niet onmogelijk dat ik over dit schrijven ook wel een voeg uit de pan krijg (nou hawar, ik ha 't wolris faker tongorjen heart)

Uibo R. Wijnja,
Leliestraat 43a,
Heerenveen .

Ik neem aan dat velen onder U reizen maken naar het buitenland en dat velen verder zijn geweest dan waar heen mijn werk mij voerde. Graag zouden we hebben gezien dat zij op deze plaats iets verteld hadden over hun bevindingen daar in de vreemde. Nu dit niet gebeurd is, wil ik U iets mededelen over mijn bescheiden ervaringen. Stelt U zich nu niet voor dat het reisverhalen worden van opwindende avonturen achter het IJzeren Gordijn, of een reis door de Sahara of een vlucht over de Pacific. Neen, we blijven zelfs dicht bij huis en misschien is het verhaal wel erg eentonig

Naar Parijs.

Een reis naar Parijs is iets dat voor velen zeer aantrekkelijk is. Hoeveel Nederlanders gaan daar niet heen om de bloemetjes eens buiten te zetten? Meer dan U denkt en ook personen waarvan U niet denkt dat zij daarheen gaan om het vermaak te zoeken. Nu laten kas en tijd het niet toe voor mij om plezierreisjes naar de Franse lichtstad te maken en is het uitsluitend mijn werk dat mij over de grenzen brengt. Misschien gelooft U mij toch niet, daar kan ik dan ook niets aan doen. Eenmaal had ik eerder Parijs gezien, doch de reis was toen lang zo mooi niet als nu. Mijn vervoermiddel was nl. niet de trein, maar een motorfiets van 98 cc. Het ding loopt voor de wind 60 K.M. en met een stevige brios tegen ong. 45 KM. Het gaat mij snel genoeg, want tussen twee wielen zit je niet zo veilig als tussen vier en bovendien, denk nu maar niet dat de hoofdverkeerswegen overal zo mooi zijn als tussen Den Haag en Amsterdam of van Hoorn naar de Afsluitdijk. Trouwens in het noorden en oosten van ons eigen land weet men wel mee te praten van wegen die nu niet bepaald snelwegen genoemd kunnen worden. Maar een Groninger- of Friese straatweg is heilig vergeleken bij een weg van Mechelen naar Leuven of van Reims naar Laon. U kunt zich die buitenlandse wegen moeilijk voorstellen, wanneer U er niet geweest bent. Kinderhoofdjes en klinkers met overal gaten in de wegen waar een half wiel in kan staan. (Zoiets als tegenwoordig de Harlingerstraatweg te Leeuwarden)

Doch de reis ging naar Parijs, de stad van de Notre Dame, van het Louvre, van de Eiffeltoren, van de Arc de Triumphe, het graf van Napoleon, maar ook de stad van de verschoffelingen aan de Seine, van vrijende paartjes in metro's en parken, van lugubere lieden uit alle hoeken van de wereld die je op straat op de schouders tikken om iets vulgairs te verkopen, de stad van Monmartre en Montparnasse, de stad van Sartre 's existensialisme

de stad van de mode en de stad zonder kinderen.

De eerste etappe.

De eerste etappe ging naar Antwerpen, een stad die ik oven goed begin te kennen als de Nederlandse provincie-hoofdsteden, want meerdere dagen mocht ik daar vortooven. Het eerste deel van zo'n Antwerpse tocht, waar je vier uren over doet vanuit het Kaagje en met wat veel tegenslag 4½ uur, is weinig opwindend. Mooie wegen en bovendien ga je soms binnendoor om belangrijke kruispunten te omzeilen. Zo is er de gelegenheid om over Voorsochten en Loidsendam en dan langs de Vliet naar Ypenburg te gaan. Men komt dan geen verkeersopstoppingen in Den Haag tegen en is veel vlugger in Rotterdam dan langs de normale weg. Tot Rotterdam gaat alles goed en wanneer de zon schijnt rij je voor plezier. In Rotterdam ga je over de keien, doch het is er veiliger rijden dan in vele andere steden. Zonder veel oponthoud wordt de Maastunnel bereikt, die best kan wedijveren met de Scholdetunnel te Antwerpen. De twee bochten in de tunnel zijn een nadeel en ook mocht ik op te moeten merken dat het wegdek soms wel wat glad is en dat, terwijl men door een bocht naar beneden suist met een snelheid van 70 of 80 K.M. Enige keren overkwam het mij dat oensklaps de motor haperde. De bougie bloek dan gekluistord te zitten in een vette roetmassa. De oorzaak hiervan is mij en vele anderen niet duidelijk. Dan maar duwen tegen de hoogte op! Over een prachtige weg in Rotterdam-Zuid gaat het naar Dordrecht. Overal schitterende wegen. Ook van Dordrecht naar de Moordijkbrug gaat het best. De Moordijkbrug zelf troft je telkens weer. Het is toch een meesterstuk van bruggenbouw. Terwijl je hier over nadenkt ben je hem al weer voorbij. Joukt nu de maag of doet de dorst zich gelden, dan is het uitkijken geblazen, want weidra rechts van de weg is er een houten oase in het landschap, waar rustig de boterham verorberd kan worden met een warme of koude drank. Het is daar werkelijk gezellig. Het publiek dat daar komt varieert van de fabrieksdirecteur met zijn hele familie in een grote Amerikaanse slee tot aan de chauffeur van een grote trawler toe.

(Daar dit artikel in 1952 geschreven werd, kon ik toen niet anders doen dan de situatie weer te geven zoals die was. Inmiddels is deze "oase" door de watervloed van 1 Febr. jammerlijk verdwenen, zonder ook maar één spoor na te laten en ziet men in de omgeving puinhopen, van wat eens huizen waren.)

Ik heb het daar ook eens meegemaakt dat er een Belgische sloot stond te verpazen met een heer en twee jonge dames. De dames waren in een zomerjasje dat hier in Nederland meestal aan het strand gedragen wordt, doch in België ook wel op de weg. Terwijl het gezelschap had genoten van dure witte wijn, kwamen ze bij terugkeer bij de auto tot de ontdekking dat er een band leeg stond. Deskundige hulp was op die Zondagmorgen niet aanwezig en dus tegen de dikke mijnheer en de charmante dames aan het werk met een domocracht etc. De heer in het gezelschap was echter van te grote omvang om veel te doen (bukken ging namelijk moeilijk), dus moesten de dames het werk doen, maar wie kan dat aanzien? (wordt vervolgd) W.Tsj.Vloer.

ONS FAMILIEWAPEN V.

Daarna ontwikkelden zich nog enkele stijlen, die voor de familiewapens van minder belang zijn. Zo onstond de barokstijl, die weer gevolgd werd door de Empire-stijl. In deze laatste stijl komen vrijwel alleen landen- en koninklijke wapens voor. Zie bv. het Nederlandse wapen.

Nu we ons familiewapen en de grondslag van de heraldiek in het algemeen behandeld hebben, gaan we eerst over tot het beschrijven van de wapens die hier in Nederland door de diverse regeringen gevoerd zijn. Daarna willen we de provinciewapens onder de loupe nemen om ons vervolgens te bepalen tot de familiewapens. Het is niet mogelijk, zonder een beschrijving van rijks-, provincie- en gemeentewapens, rechtstreeks een nadere beschouwing over familiewapens te geven, daar de laatste vaak onder invloed van de eerste zijn ontstaan.

oooooooooooo

NEDERLAND EN DE HERALDIK.

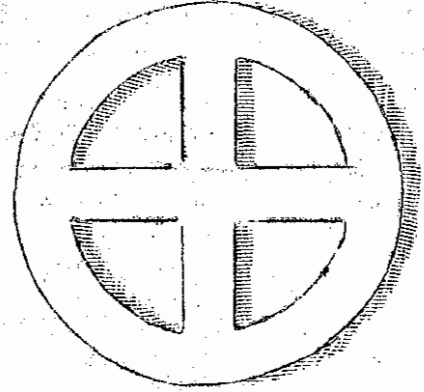
In de Germaanse tijd.

Ongetwijfeld voerden de Friezen en andere Germaanse stammen, die vóór de komst van de Romeinen ons land bewoonden, zinnebeelden, waarmee zij hun stam- of familie- verwantschap aangaven. Vele van deze zinnebeelden waren runetekens en merken. Ook komen onder Germaanse stammen algemene zinnebeelden voor.

Het zonnerad, symboliserende de vier jaargetijden; de odal, symbool van de huiselijke haard; de sig-rune; de levensboom; de zesster etc. waren de meest voorkomende tekens. Ook hakenkruis, wolfshaak en andere tekenen, die we enkele jaren geleden weer opnieuw burgerrecht zagen verkrijgen, behoorden hiertoe.

Vele van deze symbolen vinden we vandaag nog terug in versierselen op deuren, wagens, kisten, hekwerk, meubels etc.

Het zonnerad deed na de oorlog als politiek teken opgang bij de wereldfederalisten. Daar deze symbolen van grote waarde waren bij ons voorgeslacht, dienen wij m.i.

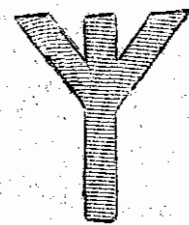

Zonnerad.

hier geen afstand van te doen, zoals wel betoogd wordt, omdat het heidense tekens zijn. Deze versierselen nemen een grote plaats in, als een stukje volkscultuur.

In de Romeinse tijd.

Met de komst van de Romeinen deed hier de Romeinse standaard zijn intrede en we kunnen constateren, dat dit het eerste universele symbool in de Lage Landen is geweest. De Romeinse adelaar, omgeven met de krans van eikenloof, staande op een forum, waarop de letters S.P.Q.R., (Sanatus Populus Que Romanus, "van de Senaat en het volk van Rome", in wiens naam de oorlog gevoerd werd), die we honderden jaren daarna nog als letters zien staan op verschillende Nederlandse oorkonden en

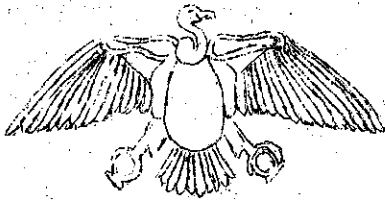
Levensboom.

acten! Deze Romeinse adelaar, ook in andere vorm gebruikt, is de voorvader geweest zowel van de Duitse-, Oostenrijkse-

en Russische adelaar, als ook van de Napoleontische adelaar.

De Romeinse adelaar zelf kwam uit Egypte, waar 323 jaar v. Chr. Ptolemaeus I de adelaar als symbool van het Koningshuis verkreef. De adelaar was geliefd bij vele volkeren, vanwege zijn hoge vlucht en scherpe blik.

Ook in Assyrie en Griekenland gold de adelaar als hoogheidsteken. Er is dan ook

De Egyptische adelaar.

geen wapenfiguur zo over Europa en de gehele wereld verspreid, als deze vogel, die hier echter in Nederland overal, behalve in Friesland, plaats moest maken voor de leeuw.

Na de invoering van het Christendom in het Romeinse Rijk maakte de adelaar plaats voor het kruis en het Christus monogram.

Op zegels bleef echter de adelaar nog lang gehandhaafd. Het is echter de vraag of het Christus-monogram hier te lande als symbool wel algemeen gevoerd is.

Denkelijk niet. Na de ineenstorting van het Rijk van koning Redbad zien we het Bisdóm Utrecht verrijzen met de kruisba-

De Romeinse adelaar.

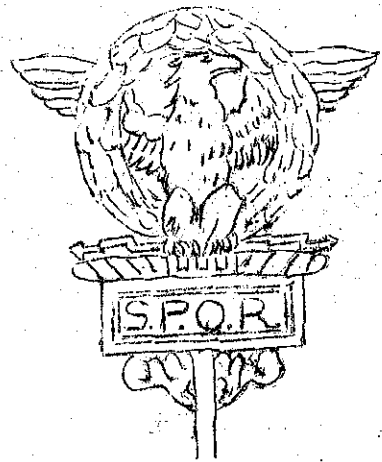
nier. De Romeinse adelaar zal overigens gelijk met de Romeinse soldaten uit ons

land verdwenen zijn. Een ander symbool trad hier direct niet voor in de plaats. De Friese Koningen zullen wel een teken gevoerd hebben, doch dat is tot dusver onbekend gebleven.

Het Heilige Roomse Rijk.

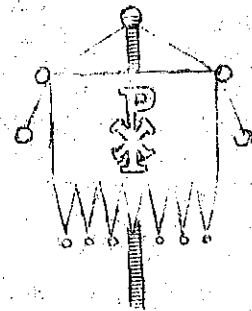
In het latere Oost-Romeinse Rijk deed de adelaar weer zijn intrede. Hij werd daar gevoerd van goud op rood.

De eerste Duitse Keizers voerden de dubbelkoppige adelaar, integenstelling met de Koningen, die de één koppige adelaar voerden.

Romeinse Standaard.

Verschillende wapenkundigen nemen aan dat de adelaar aanvankelijk van goud geweest is op een schild van blauw, hetgeen dan een variant op de adelaar van het Oost-Romeinse Rijk zou zijn. Bewijzen zijn hiervoor echter niet te leveren, want de

Christus-Monogram Banier.

eerste Duitse adelaar was reeds zwart op goud. (wordt vervolgd)

F A M I L I E B E R I C H T E N

Heden overleed zacht en kalm, na een langdurige ziekte onze geliefde Moeder, Grootmoeder, Overgrootmoeder en Nicht

M A R T J E M U N T I N G

in de gezegende ouderdom van bijna 92 jaren; sedert 12 Mei 1935 weduwe van AREND NIJDAM.

Zuidlaren, 8 Juni 1953

Telefoonstraat 14.

Lunteren: Wed. J. NIJDAM-DANHOF.

Heerlen : A. NIJDAM.

C. A. NIJDAM-BLOKLAND.

Ab. NIJDAM.

Zuidlaren: A. NIJDAM.

G. NIJDAM-PIETERSEN.

De begrafenis heeft plaats gevonden Vrijdag 12 Juni 1953.

Heden nam God tot Zich, na een smartelijk lijden, onze geliefde Vrouw, Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

M A R I A N I J D A M

in de ouderdom van 79 jaren.

Groningen, 9 Juni 1953

Hereweg 24a.

J. Benes

J. Hoving-Benes

B. R. Hoving

P. Benes

E. Benes-Spanjer

Tr. Benes

H. Lemstra-Benes

J. Lemstra

en kleinkinderen.

De teraardebestelling heeft plaatsgevonden Vrijdag 12 Juni op Esserveld.

B O E K B E S P R E K I N G .

"De Rijksarchieven in Nederland", uitgave van het Min. van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen 1953, prijs f. 10.-. Ter gelegenheid van het Int. Archiefcongres in Den Haag, word dit dikke boekwerk uitgegeven, waarin men een overzicht kan vinden van het materiaal dat zich in onze Rijksarchieven bevindt. Voor de

J E T S E J. W I J N J A en

A U K J E D. R O L L E M A

geven, mede namens wederzijdse ouders, kennis van hun voorgenomen huwelijk, waarvan de voltrekking D.V. zal plaats vinden op Donderdag 23 Juli a.s., des namiddags 12 uur in het gemeentehuis van Wymbritseradeel te Sneek. Kerkelijke bevestiging in de Geref. Kerk te Oosthem om 1.15 uur door de Weleerw. Heer Ds. Dijkstra van Hoorn.

Leeuwarden, Gerard Doustraat 12,

Oosthem, 41.

1 Juli 1953

Recepties 's avonds om 7.30 op Zondag 19 Juli te Dedgum bij Wijnja. Te Oosthem op de trouwdag 's middags na de dienst tot 5 uur en 's avonds 7.30 in "Pro Rege".

Toekomstig adres: Gerard Doustr. 14 Leeuwarden.

leek, maar ook voor de meer ingewijde, is dit overzicht een verrassing. Hier en daar worden archiefstukken genoemd, die de onderzoeker niet bekend waren. Hij of zij, die ernst maakt met het historisch- of genealogisch onderzoek, kan niet buiten dit werk.

V.

"De Schraarder Elgersma's" 1480-1952, door R.S. Roarda, 42 pag., prijs f. 4.90. De bekende Friese genealoog Roarda vertelde dit voorjaar op een lezing van 't Wurkforbân reeds iets over dit geslacht. Thans is de stamboom van deze, gedeeltelijk reeds Amerikaanse, familie, uitgekomen. Het is een keurig werkje, waarin alles over de familie te vinden is, wat men in eerste instantie zoekt. De familievereniging Elgersma is uitstekend gestart met dit werkje en voor Roarda niets dan lof voor dit moeilijke, doch geslaagde, onderzoek.

V.

"De Bottema's", genealogisch overzicht van de vier geslachten Bottema, door W. Tsj. Vloer, 34 pag., prijs f. 3.-. Hierin wordt een overzicht gegeven van de geslachten Bottema uit Oldoboorn; Burg Steinfurt-Oudkork; Kloosterburen en Westereinden. Dit onderzoek strekte zich uit over vele jaren, doch hier is het resultaat. De uit de Bottema's voortgekomen families Koopmans en v.d. Endo te Oldoboorn zijn ook opgenomen en tenslotte dient ook vermeld te worden een lijst van alle Bottema's uit het jaar 1941. Naar wij vernemen zal dit werkje nog gevolgd worden door een uitgebreider uitgave over de Bottema's van Oldoboorn.

H.N.

oooooooooooooooooooo

ONTSTAAN EN BETEKENIS VAN ONZE VOOR- EN GESLACHTSNAMEN IV.

In het bijzonder hebben hier ook de Hugonoten toe bijgedragen. Wanneer men de Leidse Kerkelijke registers doornemt, weet men dat Leiden voor 3/4 van Hugonoten families afstamt. Nergens is echter het aantal oud-testamentische namen groter dan juist daar.

Het is de geloofvervolging, voortvloeiende uit godsdienstige onverdraagzaamheid, ongeacht van welke zijde deze kwam, geweest, die grote invloed op de ontwikkeling der voornamen in Nederland heeft uitgeoefend.

Tenslotte zouden we daar nog aan kunnen toevoegen, dat ons landje, gelegen aan de zee tussen de Europese taalgrenzen in, handel drijvende met Oost en West, een emigrantencentrum was bij uitnemendheid, waardoor wij, naast de drie genoemde categorieën, alle mogelijke namen hebben te verwerken gehad, van Maleise en Japanees tot Indiaanse en Kaffernamen aan toe.

Gingen vele namen, door de godsdienst in een land gebracht, na niet al te lange tijd weer verloren en herstelden zich de oude inheemse namen, in Nederland zagen wij echter een handhaving hiervan, dank zij het stoere Calvinisme, dat niet alleen het stempel drukte op het Gereformeerde volksdeel, doch eveneens op het Doopsgezinde en vrijzinnige en bovendien ook op het Katholieke, want nergens is het Katholieke volksdeel principieeler dan in ons zuiden, dat zeer veel verschilt van het aangrenzende Rijnland en België.

De geschiedenis van de herkomst der namen is op zich zelf al belangrijk genoeg. Hier zou op moeten aansluiten de geschiedenis van de ontwikkeling der namen, doch voordat we hiertoe kunnen overgaan, dienen we eerst aandacht te schenken aan de betekenis van de namen.

DE ONBEKENDE BETEKENIS.

Tegenwoordig krijgt een kind een naam van de ouders, omdat de ouders of de familie van de ouders deze naam reeds droegen. In een ander geval krijgt het kind een naam omdat de ouders die om de een of andere reden mooi vinden. 90% van de ouders denken er niet aan dat zo'n naam ook een betekenis heeft. Dit is geen verwijt aan de vader en moeder, want zij kunnen dit ook niet weten. Daardoor is het ook niet zo erg dat het kind later met een naam rondloopt, waarvoor hij of zij zich zou schamen wanneer de betekenis bekend was. Hoofdzak in de tegenwoordige tijd is, dat de naam zelf niet opvalt in de gemeenschap.

Eens was dit anders. Onze voorouders in de tijd vóór 1300 gaven hun kind een naam waarvan de betekenis bekend was. Zij meenden ook dikwijls dat het kind later zou voldoen aan de naam die het kreeg. Langzaam zijn de betekenissen verloren gegaan, niet door onachtzaamheid of godsdienstige invloeden, doch eenvoudig doordat de namen zodanig verbastord worden, dat de betekenis verloren ging. Hrodbad bv. werd Robert, Siward werd

Sjoerd, Thiadrik werd Tjerk of Dirk, Gerhard werd Gorrit, Goldw. werd Jildu of Joltje, Gerbroch werd Gepko etc. Daar kwamen toen nog de latijns en hebraeuwsche namen bij, zodat weldra alle betekenissen verloren gingen. Namenstudies verschenen er "gelukkig" in de 16e, 17e en 18e eeuw niet in Nederland.

NAMENSTUDIES SEDERT 1885.

In de 19e eeuw verschenen in het buitenland enkele namenstudies en hier in Nederland is het J o h a n W i n k l e r die in 1885 zijn studie "De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en betekenis" het licht deed zien en in 1898 zijn "Friesche Naamlijst", de "Onomasticon Frisicum". De betekenis der namen werd hierin wel wetenschappelijk bekeken, doch het was geen studie die bekend werd in brede lagen van het volk. Slechts intellectuelen en taalkundigen wisten van deze studies.

Gedurende de laatste jaren wordt dit anders. Zien we sedert 1910 de interesse voor deze studie in Duitsland toenemen door het verschijnen van verschillende werken, hier vindt dit eigenlijk plaats na 1945. Hitler aanvaardde deze namenstudies in Duitsland gaarne, om hierdoor beter terug te kunnen grijpen op het rasbewustzijn en de Groot-Germaanse-gedachte. Niettemin zorgde hij er voor dat in Duitsland en Oostenrijk de betekenis der voornamen volledig bekend werd en een evolutie in de naamgeving optrad, die met zijn val niet geëindigd is, doch waarvan West-Europa de gevolgen nog gaat ondervinden. Het resultaat van deze gang van zaken in Duitsland is nl. zodanig van invloed op ons geweest, dat na een mislukte poging in de bezettingstijd de namenstudie onder het volk te brengen, na 1945 velen in de pen klonnen om de betekenis der namen uiteen te zetten. Daar het studiemateriaal toeneemt, in breder kring gelezen wordt, kunnen we rustig er op aan, dat over twintig jaar of misschien reeds eerder, in alle Nederlandse gezinnen de betekenissen der voornamen weer bekend zal zijn.

Dit schept onaangename consequenties, waardoor het juist goed is om hier uitvoerig op de namenstudies in te gaan. Men moet nl. weten dat de naam, die vandaag aan het kind gegeven wordt, niet een naam is, waarvan de betekenis nimmer bekend zal worden, zoals voorheen, maar er rekening mee houden dat het kind, straks naar school gaande, de betekenis zal weten en door haar of zijn medeleerlingen geëerd, bespot of gehoord zal worden.

We staan hier in Nederland voor de herontdekking van de naam-betekenis en dit feit dienen we met alle nuchterheid te aanvaarden. Een waarschuwing aan de ouders is niet overdreven, doch noodzakelijk.

Om deze woorden met bewijzen te staven geef ik hier een overzicht van namenstudies die in Nederland het licht zagen. De lezer en lezeres kunnen zich zelf er van overtuigen hoe de belangstelling voor dit onderwerp groeiende is.

(wordt vervolgd)

HET VOORGESLACHT VAN WILLEM JELMERS HET NAGESLACHT VAN RUURD WYTZES
VAN "DE FLEARBOSK" OF EN TIENTS GELTS.

vervolg van pag. 57.

III. G O Y E J E L M E R S , geb. ong. 1636, tr. 21.6.1668 Grouw J E F F I W I L L E M S, dr. van Willem Halbes en Antje Tiettes, tr. II 30.1.1687 Oldeboorn met L O L K E P I J T E R S. Goye Jelmers woonde te Grouw. Op 30.12.1678, geregistreerd 25.3.1679, (Idaarderadeel R.5, fol. 78) bekend Goye Jelmers schuldig te zijn aan Dominicus Thijssen, Notaris te Leeuwarden, 300 car. gls. aan landhuur.

Uit dit huwelijk: Jelmer, volgt IV.

IV. J E L M E R G O Y E S, geb. 1674, tr. 26.6.1701 Grouw met J A A Y H E E R E S, dr. van Heere Melis en Rinsie Wybrens. Jaay trouwde na het overlijden van Jelmer Goyes op 11.8.1732 met Oege Halbes te Grouw. In 1718 was Jelmer Goyes boer op Clein Blijema, plaats 59 onder Grouw, gelegen te Syteburen, eig. Dr. van Gelder, groot 70 p.m. Kinderen uit dit huwelijk:

1. Goye, volgt Va;
2. Heere, volgt Vb;
3. Gerben, volgt Vc;
4. Willem, volgt Vd;
5. Tiette, volgt Ve;
6. Jelmer, volgt Vf.

Va. G O Y E J E L M E R S, zoon van Jelmer Goyes en Jaay Heeres, tr. 24.2.1743 Grouw met J A P K E G R E U L E S, dr. van Greult Abes en Bauck Liouckes, boer en boerinne op Tuitsma te Grouw in 1708 en 1718. In 1728 is Bauck Liouckes als weduwe nog gebruikster van de plaats. In 1738 - 1778 woonde hier Goye Jelmers. Uit dit huwelijk:

1. Jelmer, volgt Via.

Vb. H E E R E J E L M E R S, zoon van Jelmer Goyes en Jaay Heeres, tr. 7.7.1737 Grouw met R I C H T J E O E N S E S van Oudega. Zij woonden in 1744 te Bernewoude. Huwelijk waarschijnlijk kinderloos.

Vc. G E R B E N J E L M E R S, zoon van Jelmer Goyes en Jaay Heeres, tr. 13.5.1742 Grouw met T R I J N T J E M A R T E N S. Woonden in 1744 te Bernewoude, later te Wirdum. Uit dit huwelijk:

1. Jelmer, volgt Vib.

Vd. W I L L E M J E L M E R S, tr. 17.4.1746 Boornbergum met G E R B R I C H S Y B E S, dr. van Sybe Sybrens en Antje Jans, boer en boerinne op de Flearbosk. Kinderen:

1. Jelmer, volgt Vic;
2. Sybe, volgt Vid;
3. Tiette, volgt Vie;
4. Auke, volgt VIf;
5. Sybren, volgt VIg;
6. Sytze, volgt VIh;
7. Pietje, tr. I Wytze Klazes Boonstra, tr. II Jacobus Keverling, Chirurgingijn te Oldeboorn;
8. Trijntje, tr. 2.6.1771 Tjeerd Gosses van Koehoorn;
9. Jayke, tr. Jentje Jelles de Groot.
10. Syts.

(wordt vervolgd)

Familieberichten Wynia.

Het heeft de Almachtige behaagd, heden morgen acht uur door de dood van mijne zijde weg te nemen mijne geliefde Echtgenoot

JANKE P. SLIM

In de ouderdom van bijna 40 jaren, na eene echtvereeniging van bijna 20 jaren, mij nalatende drie kinderen.

Hoe smartelyk mij haar verscheiden ook moge vallen, wensch ik echter Gode te zwijgen en in Zijn wijze wil eerbiedig te berusten,

Wommels, den 28 July 1859

TH.M.WYNIA

Heden morgen omstreeks 9 ure overleed, tot onze bittere droefheid, aan een langzaam verval van krachten, in den ouderdom van ruim 57 jaren, onze zorgdragende en geliefde Vader en Behuwdvader

MEINDERT J. WYNIA

in leven Landbouwer te Wieuwerd, zijn einde was zacht, en zoo wij vertrouwen, zalig

Wieuwerd, 20 Augustus 1859

J.M.WYNIA

Algemeene en bijzondere kennisgeving.

Heden avond omstreeks 6½ uur overleed onze waarde Moeder GRIETJE JACOBS SIPPENS Weduwo JELLE JANS WYNIA, in de gezegende ouderdom van ruim 76 jaren.

Cubaard, 3 February 1860

J.J.WYNIA

made uit naam van Broeder, Behuwdbroeder en zuster.

Getrouwd: T.M.WYNIA, weduwnaar en Wommels A.R.RISPENS, weduwo den 25 January 1860

Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene kennisgeving als bijzondere aan te nemen.

Op den 5 April 1860 is te Wolsryp overleden onze beminde Broeder TEDE LIEUWES WYNIA in den ouderdom van bijna 39 jaren.

Franeker, 11 April 1860

Uit aller naam

Eenige kennisgeving.

F.C.WYNIA

Getrouwd: Franeker, 11 October 1865

L.H.WYNIA, Cand. Notaris S. v. ALTHUIS.

Getrouwd te Sneek, den 4 April 1863

JAN D. WYNIA van Lollum

en

CORNELISKE M. WALZWEER

van Oosthem

Vrienden en Bekenden gelieve deze voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

Heden werd ons ouderhart woemodig aangedaan naardien het den Heer, die gaf en ook weder regt heeft te nemen, uit onze liefdes armen door den onverbiddelijken dood, na een langdurige eukkeling, weg te nemen ons jongste dochtertje GABINE, in de ouderdom van 38 weken. Het betaamt ons te zwijgen.

Tirns

S.S.WYNIA

den 18 February 1865

J.HEEG.

Heden behaagde het den vrynachtiger God van mijne zijde weg te nemen mijn dierbare en veel geliefde Echtgenoot

WATZE JANS WYNIA,

in den ouderdom van circa 25½ jaar, na eene ongesteldheid van 14 dagen en eene echtverbintenis van ruim 3½ jaar. Zwaar treft mij deze slag met mijne jonge kinderen, welke hun verlies niet kunnen beseffen. Wederzijdsche ouders treuren met mij. Het wordt ons gegeven het genotene bezit van den overledene als een verbourde weldaad te erkennen en met onze behoefte te komen tot Hem, die geslagen heeft en die volgens belofte zijn wil oen Man der Weduwen en oen Vader der weezen.

Lollum,

GATSCHÉ SAKES

31 December 1865

TIMMERMAN, weduwe

W.J.WYNIA

Getrouwd te Weidum den 5 Mei 1866

HESSEL R. HIEMSTRA van Britsword en SIEUWKE S. van der MEULEN

van Oosterlittens.

DURK T. WYNIA on

TEUNTJE R. HIEMSTRA van Britsword.

Heden bovool, door Gods goedheid, van een welgeschapen Zoon, A.M.JONGSMA, geliefde Echtgenoot van H.WYNIA. Bazum, 17 October 1866.

Kennisgeving aan Vrienden en Bekonden.

UIT DE PERS IN DE 18^e EEUW.

1708

- 13.07. Eerste treffen tussen Karel XII en de Russen bij Mehilev. De Russen verslagen. Op verzoek van de Kozakkenleider Mazeppe geeft Karel het voornemen om Moskou te bezetten op en trekt hij de Oekraïne binnen.
- 13.10. Zware Zweedse verliezen aan de Djenpr. Mazappa komt te Novgorod Karel te hulp met 5000 man.
- 22.10. Rijssel in Noord-Frankrijk door Prins Eugen en Chruchill op de Fransen veroverd.
- 22.11. Karel XII komt te Baluran; de woonplaats van Mazappa, met zijn leger aan om te overwinteren. De stad was zes dagen van te voren door de Russische troepen van Gen.Mentzekoff in brand gestoken. De strenge winter valt in.
- 09.12. Na zes weken zich verdedigd te hebben geeft de Citadol van Rijssel zich aan Churchill over.

1709

- 01 - 02. Buitengewone strenge winter. De strengste sedert 200 jaren. Doze koude is funest voor het machtige Zweedse leger in de Oekraïne. Ofschoon geholpen door de Kozakken zijn ze geheel geïsoleerd en worden zij onophoudelijk door de partizanen bestookt.
- 00.03. In wanhoop bestormt Karel met zijn leger Poltawa, de leger- en uitvalsplaats van de Russische troepen. De strijd eindigt onbeslist. Te Warschau lopen de Wallachen naar de Russen over. Geheimde onderhandelingen te Bodegraven tussen Fransen en Nederlanders. De Raadspensionaris Willem Buys en president Rouille ontmoeten elkaar.
- 06.05. Nieuwe onderhandelingen tusson Nederland en Frankrijk. Nederland wil echter eerst overleg met de verbondenon plagen.
- 15.05. Grote duurte; zodat een last rogge 250 en een last tarwe 400 goudgulden kost.
- 18.05. Nieuwe onderhandelingen in Den-Haag. De Keizer stelt verstrekkende eisen aan de Fransen bij een vrede met Nederland.
- 28.05. Verbonden en overhandigen de Fransen de 40 punten van wapenstilstandsvoorwaarden. Lodewijk XIV acht deze onaanvaardbaar en besluit tot voortzetting van de oorlog.
- 27.06. Ineenstorting van het Zweedse leger. Na in de zomer getracht te hebben zijn troepen weer te verterken, valt Czaar Peter met 65.000 Russen aan. Generaal Rhenskjöld en Pipor gevangen genomen. Gen. Lowenkaupt geeft zich met 16.000 man aan de Russen over op voorwaarde van goede befandeling. Het leger moet echter een mars naar de Siberië maken..... Koning Karel moet te ontkomen met 9000 man
- 15.07. Achtervolgd door de Russen bereikt Karol de Boeg en overschrijdt als vluchteling de Turkse grens waar hij met onderscheiding behandeld wordt.

1709

- 11.09. De Fransen verslagen bij Malplaquet in Honegouwen. Moodig godrag van Johan Willem Friso.
- 01.10. Karel XII geïntorneerd zijnde in Turkije, wendt zich tot Sultan Achmed III om Turkije te bewegen de oorlog aan Rusland te verklaren.
- 07.10. Augustus van Saksen verklaart de vrede en nederlaag van Allenstadt ongeldig en heroverd Polen. Stanislaus moet vluchten naar Pommeren.
- 07.11. Denemarken verklaart de oorlog aan het machteloze Zweden. Deens leger landt in Zuid-Zweden.
- 30.12. De Russen hebben geheel Estland, Letland en Karelië met een groot deel van Finland, dat door de Zweden was veroverd, weer bezet.

1710

- 09.03. Nieuwe onderhandelingen met Frankrijk aan de Moerdijk. Lodewijk XIV is nu bereid om de Elzas en Valenciennes af te staan, wanneer de Keurvorst van Beieren en Keulen in ere worden hersteld.
- 11.03. Nationale bezinning in Zweden. Generaal Steinbeek stelt zich aan het hoofd van de Zweedse vrijwilligers en slaat de Denen het land uit.
- 15.05. De muntmeester krijgt opdracht om voor 500.000 gulden aan dubbeltjes en sloopjesscheelingen te slaan.
- 19.06. Te Oosterhaule worden twee boerdertjen verkocht voor slechts 600 car.gls.
- 01.07. De onderhandelingen met Frankrijk worden weer afgebroken.
- 21.11. Na lang beraad verklaart Turkije de oorlog aan Rusland.
- 13.12. Albert Hanzes wordt oetrooi verleend voor een voerdienst van Lemmer op Amsterdam.

HUMOR UIT RIJNSBURG

Uit Trouwboek van Rijnsburg 1765:

"Den 20 January zijn bij ons getrouwt, dog den 4 dito te Leijden ondertrouwt Daniël Verdonk, weduwnaar van Elisabeth van Dalen, wonende alhier, met Johanna Boelijn, laatst weduwe van Fredrik Jurgens wonende te Leijden.

Ziet hier dees twe bespront met grijze haaren,
 Noe lustig om in 'd Egt te saam te paaren.
 Zij waren t'saamen toen zij zijn getrouwt
 Reeds honderd drie en vijftig jaaren oudt.

INHOUDSOPGAVE: - De Nijdam's van Dronrijp - Canada - Vacantie-plannen - Over de grenzen - Ons Familiewapen - Nederland en de heraldiek - Familieberichten - Boekbespreking - Onze voornamen - Het nageslacht van Ruurd Wytzes en Tiets Golts - Uit de Oude Doos - Uit de Pers in de 18^e eeuw - Humor uit Rijnsburg - Inhoudsopgave .

WERFT LEDEN EN LEZERS .